

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ

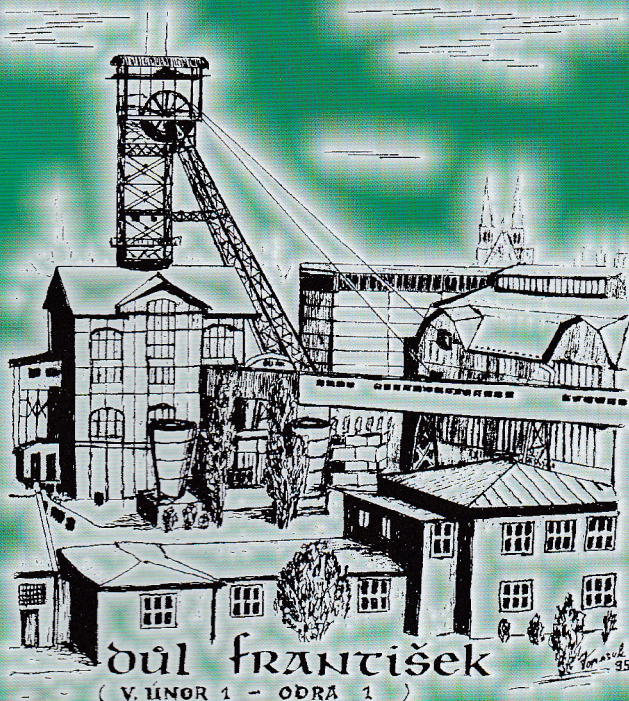

Pod Landekem 64
725 29 Ostrava - Petřkovice
IČO: 41033035, Tel. 596 131 847, 596 131 804

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

IV. čtvrtletí 2015

OBSAH

Klepek O.: Nekrolog Karla Jiříka	3
Blahopřání jubilantům a kondolence	
Budin K.: Vyhodnocení 19. Setkání hornických a hutnických měst a obcí ČR v Havířově ve dnech 19.6.-21.6.2015	
Dombrovský Z.: 19. Setkání SHHMO v Havířově	
Havířovské vzpomínání - fotogalerie	
Budin K., Vaněk J.: Český permon a další hornická ocenění udělená v r. 2015	
Klát J.: Třicáté výročí hornické stezky na Landeku 5	
Ševčík A.: Vývoj v oblasti hydrauliky a vyztužování v Ostroji Opava	
Slíva K.: Větrná pec	
Budin K.: Oslavy svátku svatého Prokopa 3.7.2015	
Kuba S.: Klubový zájezd karvinské pobočky – Bochnia	
Šlachta M.: Kronika havířovské pobočky KPHM	
Grygárek J.: Vyšla publikace První petřvaldští horníci	
Minka J.: Od hnědého uhlí po černé, od SHR po OKR, od Duchova po Ostravu	
Slíva K.: Dokončení 3 velkých dopravních staveb	
Bernátek V.: Obsahová náplň přednášky o včelařství	
Pozvánka na akce	
Bardoň L.: Ostrava a okolí 4	

Redakční uzávěrka: 2. října 2015

Vydává: KPHM v Ostravě, předseda Ing. Petr Rojiček
E-mail: kpmho@seznam.cz, Web: www.hornicky-klub.info
Redakční rada: Prof. J. Grygárek, CSc., K. Slíva, Ing. Jiří Vaněk, CSc.
Redakce: KPHMO, Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava-Petřkovice, tel. 596 131 803, 804
Tisk: Tiskárna Pavel Všolek PROPIS, vychází 4x ročně
Příspěvky neprošly jazykovou korekturou. Za obsah odpovídá autor.

ISSN 1803-7534

Za Karlem Jiříkem

V pondělí 25. května 2015 zemřel v Ostravě ve věku nedožitých 85 let archivář, emeritní ředitel Archivu města Ostravy, historik PhDr. Karel Jiřík, výrazná osobnost kulturního a společenského života města.

Významně se zapsal nejen do dějin Archivu města Ostravy, ale i do povědomí laické i odborné veřejnosti mnoha popularizujícími články i odbornými historickými statěmi a publikacemi.

Jeho jméno je nejčastěji je spojováno s prvními vědeckými dějinami Ostravy, které archiv vydal v roce 1967 jako součást velkolepých oslav 700. výročí první písemné zmínky o Ostravě. Při této příležitosti připravil k vydání Závět biskupa Bruna z roku 1267, obsahující onu zmínku. Zároveň zpracoval Průvodce po archivních fondech a sbírkách Archivu města Ostravy. Stál také u zrodu Velkých dějin Ostravy z roku 1993. Autorský kolektiv, vedený Karlem Jiříkem, obdržel rozhodnutím 10. zasedání zastupitelstva města 27. 3. 1996 Cenu města Ostravy.

Karel Jiřík, narozen 26.10.1930, pocházel z Janovic nad Úhlavou. Po absolvování gymnázia v Klatovech vystudoval historii a archivnictví na Karlově univerzitě v Praze. Ostrava v té době asi nebyla jeho vysněným místem. 1. dubna 1961 nastoupil na místo ředitele Archivu města Ostravy a i díky zajímavé práci a příznivému tvůrčímu prostředí brzy patřil k významným osobnostem města. V letech 1961-1972 a 1990-1992 vykonával funkci ředitele archivu. Od roku 1992 do roku 1997 pak byl kronikářem města Ostravy.

Mnoho nových podnětů mu přinášelo budování archivu jako vědeckého pracoviště a výrazně podněcovalo jeho zájem o dějiny města. Ty byly dosud značně opomíjeny. Jeho zásluhou začal v roce 1962 vycházet sborník Ostrava (s podtitulem Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města). Dosud vyšlo 28 svazků. Více než padesát let (až do roku 2014) byl členem jeho redakční rady.

Z jeho rozsáhlého díla uvádím publikaci Osvobození Ostravy (Ve světle vzpomínek a kronik) z roku 1965, Památníky, pomníky a hroby osvoboditelů 1945 (obsahující seznam rudoarmějců padlých při osvobozování Ostravy), vydáno v roce 1965. Uvádím i další významné publikace: Ostrava 1918-1968 (z roku 1970), Ostrava socialistická: Sborník studií k výstavbě města v letech 1945-1970 (z roku 1971), na nichž se výrazně podílel.

Období normalizace poznamenalo jeho odborný růst. V srpnu 1972 byl odvolán z funkce ředitele archivu, v instituci ale mohl setrvat jako odborný pracovník. Publikovat však mohl pouze pod rodným jménem své manželky.

Listopad 1989 znamenal jeho rehabilitaci a také návrat do funkce ředitele archivu. Ani definitivní odchod ze služeb města Ostravy v roce 1997 neznamenal konec jeho odborné historické práce – naopak neúnavně pokračoval ve zveřejňování svého bádání. Jeho nejvýznamnější prací z této doby je Svědectví o roce 1968 v Ostravě – studie, svědectví, dokumenty z roku 1998. V roce 1999 byla tato práce oceněna Cenou Egona Ervína Kische v oblasti literatury faktu.

Věnoval se i historii ostravského hornictví. Dějiny hornictví jsou významnou součástí publikace Dějiny Ostravy. Kromě dlouhé řady populárně zaměřených článků z historie hornictví na Ostravsku, zveřejňovaných v denním tisku i na stránkách Ostravsko-karvinského horníka, připravil v roce 1974 spolu s Miloněm Dohnalem publikaci Trojice 1894 : K 70. výročí hornického krveprolití ve Slezské Ostravě (9. května 1894 došlo před dolem Trojice ve Slezské Ostravě ke střetu mezi stávkujícími horníky a četníky, při němž padlo pod výstřely četnických manlicherovek 12 horníků). K tomuto tématu se vrátil v roce 2004 publikací Trojice 1894 - k stodesátému výročí hornického krveprolití ve Slezské Ostravě, v níž podrobným způsobem zachytil nejen průběh tohoto střetu hornictva s politickou mocí, ale zároveň publikoval všechny významné dokumenty, vztahující se k této tragické události. Prezentace této publikace proběhla jako klubová beseda s následnou pietní vzpomínkou u obnoveného památníku před dolem Trojice.

Doktor Jiřík byl členem našeho Klubu. V roce 2004 se aktivně zúčastnil pracovního semináře přednáškou Postrádáme etnografickou a folkloristickou monografii o životě a kultuře lidu v OKR. Málo známý, ale velmi významný byl i jeho podíl člena redakční rady na přípravě publikace Uhelné hornictví v Ostravsko-karvinském revíru, vydané v roce 2003. Řadu let se zabýval osobností Petra Cingra - nejvýznamnějšího představitele dělnického hnutí na Ostravsku před vznikem samostatného československého státu. Jeho charakteristika jako obraz typického dělnického vůdce byla zveřejněna v publikaci Člověk v Ostravě v XIX. století z roku 2007. Jeho poslední publikace je symbolicky věnována rovněž Petru Cingrovi. Jejím spoluautorem je dr. Stanislav Knob. Vydání tohoto díla se dr. Jiřík již nedomohl.

Z výše uvedeného vyplývá, že práce dr. Karla Jiříka jsou trvalou součástí kulturního života Ostravy.

Čest jeho památce!
Oldřich Klepek

**VÝBOR KPHM SRDEČNĚ BLAHOPŘEJE ČLENŮM,
KTERÍ VE IV. ČTVRTLETÍ 2015 SLAVÍ VÝZNAMNÉ VÝROČÍ NAROZENÍ**

Jiří Čerkovský	75 let
Ing. Jaroslav Minka	75 let
Ing. Miroslav Vlček	75 let
Karel Petrussek	75 let
Evžen Vavrečka	75 let
Ladislav Bardoň	75 let
Miluše Edrová	75 let
Ing. Bohuslav Koběský	70 let
Jaromír Kovalčík	65 let
Ing. Přibyslav Jonšta	65 let
Jindřich Borys	65 let
Štefan Gerboc	65 let
Štěpán Kalník	60 let
Doc. Dr. Ing. Radmila Kučerová	50 let
Martin Mekiňa	45 let
Michal Šíma	25 let

Bohužel ne všichni naši kolegové mohou s námi oslavovat svá výročí. Naše řady navždy opustili:

Jindřich Anežka, narozen 25.2.1937, člen KPHMO od 2.1.2007, zemřel 28.8.2015,

Bruno Retek, narozen 7.11.1939, člen KPHMO od 6.3.2012, zemřel 18.8.2015.

Čest jejich památce!

Redakční rada

**VYHODNOCENÍ 19. SETKÁNÍ HORNICKÝCH A HUTNICKÝCH MĚST A OBCÍ
ČR V HAVÍŘOVĚ VE DNECH 19.6.-21.6.2015**

Devatenácté setkání hornických a hutnických spolků v Havířově bylo spojeno s tradiční kulturně společenskou akcí Havířov v květech, která hlavně po estetické stránce velice vhodně doplnila kolorit všech kulturně společenských akcí během konání tohoto setkání. Již od pátku 19. června 2015 se začaly jednotlivé spolky sjíždět do Havířova, kde se prezentovaly k účasti na tak významné akci. Všem se dostalo příjemného přijetí, a co hlavně, opět se setkali lidé se společným zájmem - prosazování zachování hornických a hutnických tradic, které jsou zvláště v našem regionu velmi hluboké.

V sobotu 20. června byli zástupci všech registrovaných spolků a další hosté přijati primátorem města Havířova panem Danielem Pawlasem, Bc., na slavnostní snídani s primátorem. V mezidobí již však v ulicích města Havířova kolovaly hornické stejnokroje, aby včas dorazily na seřadiště k slavnostnímu průvodu. Na registraci bylo zaregistrováno 30 spolků z ČR, 11 spolků ze Slovenské republiky a 4 spolky z Polska. Vše pak společně od magistrátu města Havířova prošlo Hlavní třídou v slavnostním průvodu, který byl lemován cca 30 000 přihlížejících občanů. Ti velice spontánně zdravili účastníky průvodu, ale také obdivovali alegorické vozy s květinovou výzdobou, samozřejmě s hornickou tematikou.

Slavnostní průvod s defilé před hlavní tribunou, kde byli jednotliví účastníci přivítání, postupoval do areálu Slavie Havířov, kde proběhla další část programu tohoto Setkání. Zde byl slavnostně převzat Hornický prapor Setkání hornických a hutnických měst od minulých pořadatelů z Českého Krumlova. Poté bylo provedeno stužkování hornických praporu všech delegací. Následoval bohatý kulturní program, a to nejen v sportovním areálu, ale i na náměstí v samém centru Havířova. V průběhu odpoledne proběhl slavnostní akt předání Českého Permona a dalších hornických ocenění ve společenském domě Radost, ale o tom na jiném místě. Večer pak bylo předáno světlo svatě Barbory nastávajícím pořadatelům 20. Setkání, kterým bude město Příbram.

Nedělní program závěrečného dne setkání byl věnován památkám a zajímavostem v našem regionu, kde účastníci mohli navštívit nejatraktivnější místa.

Tato významná akce spolků horníků a hutníků přilákala mnoho účastníků z celé ČR více než 800 krojovaných účastníků. Jen našich členů KPHMO se tato významná událost nějak netýkala. Z ostravské pobočky ze 176 členů jen 22, z karvinské 6 ze 40 a 39 ze 100 členů z havířovské pobočky. Nevím, co si o tom všem mám myslet, když vedení klubu zajistí návoz na akci a zájem je vlastně nulový. Jak hospodaříme s těžko vydobytými finančními prostředky, když zajištěný autobus veze nakonec celkem 25 osob. Mám chápat, že zpáteční jízdenka z vlastní kapsy z Havířova do Ostravy, Karviné či místní dopravou po Havířově byla překážkou účasti na tak významné místní akci. Vždyť celá akce se připravovala 2 roky, abychom všem předvedli to nejlepší, co v regionu máme. Všem, kdo jakýmkoliv způsobem pomohli tuto významnou akci připravit a zajistit, patří velké poděkování, stejně jako magistrátu města Havířov, který celou akci financoval a po všech stránkách výborně zajistil.

Karel Budín
jednatel a hospodář KPHMO

Poznámka redakční rady: Na přípravě a organizování 19. Setkání se významně podílel člen KPHMO – Ing. Dombrovský. Vzhledem k významu této akce a jeho úloze v ní, zveřejňujeme také jeho příspěvek, i když jsme si vědomi, že se v některých pasážích mohou lišit či překrývat.

19. SETKÁNÍ HORNICKÝCH A HUTNICKÝCH MĚST A OBCÍ ČR (SHHMO) V HAVÍŘOVĚ, KONANÉ VE DNECH 19.-21. ČERVNA 2015

Co havířovskému setkání předcházelo:

Nové podmínky pro rozvoj spolkové činnosti po roce 1990 měly za následek postupné navazování kontaktů se spolky v zahraničí. Kontakty z doby před rokem 1989 byly zpravidla navazovány na bázi podniků nebo zástupců regionů. Spolková činnost, pokud existovala, nehrála v těchto kontaktech téměř žádnou roli. Začátkem roku 1996 se zástupci Havířské jednoty Altenberg obrátili na tehdejší Rudné doly Příbram s. p. s cílem získat informace o spolkové činnosti v České republice a o možnostech navázat kontakty zejména se zástupci hornických spolků. Obě strany si pak poskytly informace o aktivitách hornicko-hutnických (v případě zástupců z Německa také havířských) spolků a o možnostech vzájemné spolupráce. Že to byla jednání úspěšná dokladuje účast čtyřiceti horníků z Altenbergu na Prokopské pouti v Příbrami 29. až 30. 6. 1996 a kolem padesáti hostů z České republiky, včetně hornické kapely pana Záruby ml. z Příbrami, na 8. Německých hornických dnech ve Schneebergu. Celá česká delegace byla naplněna dojmy. Řada obdivovala dokonalou organizaci, jiní byli nadšeni počtem krojovaných horníků, hutníků a havířů. U několika Příbramáků se začala vnučovat otázka, zda by nebylo možné připravit podobné setkání horníků, hutníků a jejich příznivců v Královském horním městě Příbram. K němu došlo již v září 1997.

A následovala další setkání v ročních intervalech:

1. PŘÍBRAM (přípravné)	6.9.1997
2. KRÁSNO	5.9.1998
3. ZLATÉ HORY	4.9.1999
4. OSTRAVA PETŘKOVICE	9.9.2000
5. STŘÍBRO	15.9.2001
6. PLANÁ U MAR. LÁZNÍ - DRMOUL	14.9.2002
7. SOKOLOV	6.9.2003
8. RUDOLFOV	5.6.2004
9. OSTRAVA RADVANICE, BARTOVICE	25.6.2005
10. PŘÍBRAM	16.9.2006
11. HORNÍ SLAVKOV	15.9.2007
12. MOST	6.9.2008
13. JIHLAVA - Havíření	20.6.2009
14. STŘÍBRO	11.9.2010
15. CHODOV - Dolování	17.9.2011
16. CHOMUTOV - Krušení	21.4.2012
17. KLADNO - Fedrování	7.9.2013
18. ČESKÝ KRUMLOV	27.9.2014
19. HAVÍŘOV - Vzpomínání	20.6.2015

Jubilejní, 20. setkání se bude konat v červnu 2016 v Příbrami.

Iniciátorem a jedním z organizátorů všech těchto setkání je Sdružení hornických a hutnických spolků (SHHS) České republiky, které propaguje spolkovou činnost svých členů v České republice a prostřednictvím členství v Evropském sdružení hornických a hutnických spolků (VEBH) i v rámci Evropské unie. Jsme hrdi na to, že jedním ze spolků tohoto Sdružení je i náš Klub přátel hornického muzea v Ostravě se všemi svými pobočkami

Příprava 19. Setkání v Havířově

Vše začalo v roce 2012, kdy se ke mně donesla informace, že k uspořádání 19. Setkání HHMO, které se mělo uskutečnit v Ostravě, se vedení města Ostrava nechová příliš vstřícně. Napadlo mě, že se pokusím využít svých kontaktů na vedení města Havířov, a že budu o této skutečnosti informovat vedení města Havířov se žádostí, aby se 19. Setkání uskutečnilo v Havířově. Zvláště proto, že v tomto roce oslaví město Havířov 60. výročí od přijetí tohoto pojmenování. Byl jsem si vědom, že od vyslovení této myšlenky k vlastní realizaci bude nutno vykonat mnoho práce. Po projednání a odsouhlasení ve výboru Klubu přátel hornického muzea – Havířovské pobočky, jsem zpracoval scénář a návrh vlastních TOO. Navíc při jednom z pracovních jednání vznikl nápad spojit toto setkání s tradičním pořádáním slavnosti Havířov v květech a s floristickou soutěží. Při projednávání ve vedení havířovské radnice jsme pro tyto myšlenky našli plné pochopení. A hned v úvodu musím konstatovat, že bez tohoto pochopení a organizačního i finančního zajištění by se tato myšlenka nemohla nikdy úspěšně realizovat. Vždyť akci pro více než 790 přímých účastníků Havířov nikdy předtím neorganizoval (kromě odhadem dalších 40 000 účastníků na chodnících). V dalším se pokusím vše stručně shrnout do následující chronologicky uspořádané informace, co vše tomu předcházelo a co bylo nutno udělat:

- Požádal jsem vedení města Havířov, aby s vedením města Ostravy projednal a odsouhlasil změnu místa konání s tím, že odbornou garanci převezme Klub přátel hornického muzea - Havířovská pobočka.
- Následně jsem projednal s vedením Sdružení hornických a hutnických měst a obcí odsouhlasení našeho návrhu.
- Vše bylo znovu projednáno s vedením havířovské radnice, pro kterou jsem zpracoval návrh technicko-finančního scénáře (146 doporučení). Vedení radnice jako garanta určilo náměstka primátora pro ekonomiku Ing. Eduarda Heczka, se kterým jsem všechny další návrhy konzultoval (bylo jich více než 200) a který celou další práci a organizaci řídil.
- Základním a rozhodujícím vstupem bylo ustavení desetičlenné pracovní komise (Organizačního výboru) složené ze zástupců vedení radnice (včetně primátora), ředitelky Městského kulturního střediska a ředitelky Městské knihovny. KPHMO – Havířovskou pobočku jsem zastupoval já. Členem komise se stal i ředitel Nadace

LANDEK Ostrava - Ing. Josef Gavlas. V průběhu tříletého působení komise uskutečnila 21 jednání, na kterých projednala vše potřebné v souladu s dlouhodobým návrhem TOO. Byl přijat můj návrh na základní heslo setkání: Havířovské vzpomínání.

- Následně byla vytvořena redakční rada pro posouzení dvou programovaných publikací: „Město uhlí“ a „250 let OKR“, na kterých jsem se autorsky podílel.
- Pro realizaci zpracovaného TOO byly vytvořeny tři organizační skupiny:
 - a) Propagační a finanční
 - b) Kulturní a doprovodných akcí
 - c) Organizační a koordinační.
- Pro prezentaci a organizaci bylo využito založení samostatných internetových stránek i internetových stránek KPHMO.
- Osobně jsem navázal úzký kontakt se slovenskými hornickými Kluby a jejich prezentačními médii, což pozitivně ovlivnilo účast slovenských Klubů na vlastním Setkání.
- Velmi důležitým rozhodnutím bylo spojit setkání HHMO s akcí Havířov v květech a jeho floristickou soutěží.
- Účastníkům budoucího setkání pak byly nabídnuty k prohlídce:
 - a) čerpací stanice na bývalém dole Jeremenko v Ostravě-Vítkovicích
 - b) Národní kulturní památka-Důl Michal v Ostravě-Michálkovicích
 - c) Hornické muzeum - LANDEK PARK v Ostravě Petřkovicích
 - d) Areály Dolu Hlubina, koksovny a vysokých pecí Vítkovice
 - e) Karvinsko, jeho šachty a projevy hornické činnosti.

Z Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, zejména z jeho havířovské pobočky, se do přípravy 19. Setkání aktivně zapojilo 29 členů.

Průběh Setkání a jeho zhodnocení

Setkání bylo oficiálně zahájeno v pátek 19. června na Náměstí republiky v 16.30 kulturní částí a konalo se pod záštitou prezidenta Miloše Zemana. Na vystoupení umělců navázala kulturně-společenská akce ve Společenském domě Reneta, určená pro vybrané účastníky. Při ní se udělovaly i ceny Českého Permona v kategoriích Hornický folklór, Záchrana technických památek, Počin roku, Celoživotní dílo a Mimořádná cena a ocenění jednotlivcům a kolektivům hornických spolků, které nejvíce v poslední době přispěly k udržování tradic tohoto profesního cechu.

Sobota 20. června byla hlavním dnem Setkání. Ve 12.30 zazněly v areálu Městské sportovní haly Hornická hymna a zdravice primátora a uskutečnil se pestrý a nápaditý průvod účastníků, převážně v hornických uniformách, spojený s předáváním stuh na prapory přítomných delegací a předáním putovního praporu.

Neděli 21. června věnovali účastníci nabídnutým prohlídkám zajímavých lokalit na Ostravsku a Karvinsku a doprovodným programům. Zajímavá pro ně byla zejména výstavní expozice „Historie psaná uhlím“ ve Společenském domě Reneta, která byla volně přístupná po všechny dny Setkání. Všichni účastníci také obdrželi kromě vydaných publikací i drobné upomínkové předměty ke vzpomínce na tuto akci.

Setkání provázela po všechny dny obrovský zájem diváků z Havířova i širšího okolí a najít místo pro zaparkování auta se stalo téměř nadlidským výkonem a mnozí odjížděli s nepořízenou. To se stalo i našemu členu prof. J. Grygárkovi při jeho snaze najít parkovací místo k účasti na páteční kulturně-společenské akci.

Na závěr bych rád konstatoval (a ověřil jsem si to i rozhovory s desítkami účastníků, kteří byli i na dřívějších setkáních), že to letošní bylo svým pojetím a realizací tím nejlepším, co zde doposud bylo. Organizátorům proto patří obdiv a poděkování.

Tento názor jsem na posledním zasedání komise všem přítomným sdělil. Šlo zejména o všech 29 členů Klubu přátel hornického muzea, ze všech jeho poboček, kteří se na přípravě této akce aktivně podíleli, dále Ing. Heczkovi, Mgr. Drábkové, Ing. Čuntové, Bc. Klimešové, Bc. Krpelíkové, Mgr. Pavlasovi, Nadaci Landek Ostrava a všechny další sponzory, kteří 19. Setkání hornických a hutnických měst a obcí ČR v Havířově podpořili.

Zdař Bůh!

Zdeněk Dombrovský

člen Organizačního výboru 19. Setkání

**FOTOGALERIE Z 19. SETKÁNÍ HORNICKÝCH OBCÍ A MĚST ČR
V HAVÍŘOVĚ**

Obr. 1: Slavnostního zahájení se zúčastnili i čelní představitelé OKD

Obr. 2: Ing. Zdeněk Dombrovský, CSc. s manželkou patřili k významným organizátorům setkání

Obr. 3: Ing. Pavel David, výkonný tajemník SHHS z Příbrami (vlevo) s naším „dvorním fotografem“

Obr. 4: Prapor SHHS. V popředí Ing. Miroslav Šťastný, dlouholetý předseda Sdružení

Obr. 5: Účastníci průvodu z KPHMO

Obr. 6: A mladší generace

Obr. 7: Účastníci z Petřvaldu

Obr. 8: Stonava

Obr. 9: Delegace Cechu příbramských horníků a hutníků

Obr. 10: Ing. Miroslav Šmíd (vpravo) patřil v průvodu k nejstarším

Obr. 11: Akci přihlížel „celý“ Havířov

ČESKÝ PERMON 2015 A DALŠÍ UDĚLENÁ HORNICKÁ OCENĚNÍ

Český Permon je cena udělovaná v rámci České republiky, 1x ročně, celkem v pěti kategoriích osobnostem nebo institucím, které se významně zasloužily o rozvoj hornických tradic. Cenou je soška Peruna na podstavci ve tvaru zvonku.

Kategorie Českého Permona:

1. Hornický folklór
2. Záchrana technických památek
3. Největší počín roku (uskutečněný v období po udělení poslední ceny)
4. Celoživotní dílo
5. Mimořádná cena

O udělení cen v kategorii 1 až 4 rozhoduje Hornické konzilium. O udělení ceny v kategorii 5 – Mimořádná cena – rozhoduje pořadatelské město s poradním hlasem Hornického konzilia. Mimořádná cena Český Permon je zvláštním oceněním a uděluje se obvykle za zásluhy o povznesení hornických tradic ve vazbě na zvýšení společenské úrovně a prestiže setkání hornických měst a obcí České republiky. Nominovat kohokoli, tedy fyzickou i právnickou osobu, má právo každá fyzická i právnická osoba působící na území ČR. Slavnostní vyhlášení oceněných a předání cen uskutečňuje pořadatelské město v rámci „Setkání hornických měst a obcí České republiky“.

Cena Českého Permona byla vytvořena proto, aby zviditelňovala činnost hornických spolků a měst v rámci prezentace hornických tradic a především přivedla k této činnosti další subjekty. Navrhli ji a v život uvedli kamarádi ze spolku Společnost přátel Rudolfova. Prvé byly ceny Český Permon uděleny v roce 2004 na 8. setkání hornických měst a obcí v Rudolfově.

Český Permon 2015

Do společenského domu Radost v Havířově byli na 17. hodinu 20. června 2015 pozváni zástupci hornických spolků, kteří zde převzali ocenění za záslužnou práci za zachování tradic hornictví v ČR.

Z nominací v pěti kategoriích byli vybráni tyto členové a spolky:

1. Hornický folklór: Spolek Prokop Příbram, za zavedení tradice hornických Mikulášů v hornických prostorách, ve štole Marie, Dolu Marie.

Spolek Prokop zavedl a již 23 let udržuje tradici hornických Mikulášů - originální mikulášské nadílky, spojené s netradičním využitím montánních prostor (štole Marie a šachetní budova dolu Marie). Za dobu trvání měla akce více jak 80 000 návštěvníků a stala se inspirací i pro další hornické spolky.

2. Záchrana technických památek: Krušnohorská důlní, Mikulov v Krušných horách, za zpřístupnění štoly Lehschafter v Mikulově v Krušných Horách.

Štola Lehschafter je jedno z nejrozsáhlejších a nejstarších důlních děl v Mikulově. Stříbrná ruda se zde těžila již od 13. století a těžba zde skončila kolem roku 1851. Štola je z velké části ražena ručně. Práce na obnově zde probíhají od roku 1988 a podílelo se na nich nespočet nadšenců a jiných zájemců o báňskou historii.

3. Největší počín roku: Město Rudolfov. Za vybudování hornického muzea

Hornické muzeum Rudolfov je jediným svého druhu na území Jižních Čech. Jeho expozice zachycují nejen slavnou těžbu stříbra a zlata v Rudolfovském revíru, historii hornického města, zdejší mincovnictví, hutnictví i alchymii, ale i hornickou minulost celé jihočeské oblasti. Svě místo zde má i téma Hornická města v Českých zemích a jejich typy.

4. Celoživotní dílo: Ing. Miroslav Šťastný, perkmistr SHHS ČR. Za dlouhodobou práci na prohlubování hornických tradic

Celý život Miroslava Šťastného je úzce spojen s hornictvím. Ze své pozice předsedy Obvodního báňského úřadu v Příbrami se co nejvíce snažil o podporu spolkové činnosti a udržování hornických tradic na Příbramsku. V letech 1996 - 2014 byl slavným, vysokým a neomylným perkmistrem Cechu příbramských horníků a hutníků. Od založení SHHS ČR je jeho perkmistrem.

5. Mimořádná cena: uděluje se pořadateli, ale za město Havířov byl oceněn

Ing. Zdeněk Dombrovský, CSc., za mimořádný přínos k organizaci 19. setkání HHMO v Havířově.

Zasloužil se o uspořádání 19. Setkání hornických měst a obcí ČR 2015 v Havířově. Od roku 2012 se jako zástupce havířovské pobočky KPHMO aktivně zapojil do jeho přípravy. Ing. Zdeněk Dombrovský, CSc. se významným způsobem zasloužil o povznesení hornických tradic a zvýšení společenské úrovně a prestiže setkání hornických měst a obcí ČR.

Další hornická ocenění

Medaile Za rozvoja udržování montánních tradic SHHS ČR

Jindřiška Šrámková - HHS Stříbro – Letos slaví významné životní jubileum. Byla dlouholetou zaměstnankyní RD Stříbro, kde pracovala na třídně a jako odbíhačka vozů. Je zakládající členkou Hornicko-historického spolku Stříbro.

Ladislav Bardoň - KPHM Ostrava - profesně jako důlní technik a záchranář je celý jeho život spojený s hornictvím OKR. Významným způsobem se zasloužil o filmové a fotografické zdokumentování hornické historie, hornických tradic a práce v hornictví. Je jedním ze zakládajících členů KPHM Ostrava a průběžně dokumentuje i jeho činnost. Jako spoluautor se podílel na řadě publikací souvisejících s bývalou hornickou činností v regionu.

Josef Gerthner - SSH Most - Soustavně a tvořivě pečuje o hornické tradice, jejich zachování i rozvoj. Dlouhodobě organizuje pietní akty k uctění památek obětí důlních neštěstí a svátky sv. Barborky, připravuje studenty VŠB ke skoku přes kůži, úzce spolupracuje s Podkrušnohorským technickým muzeem a je dlouholetým průvodce při tzv. uhelných safari v revíru.

Bohuslav Folvarczný - KKH Barbora - Je aktivním členem Kroužku krojovaných horníků Barbora od roku 1978, ale již před tím s kroužkem spolupracoval. Ve výboru pracoval jako pokladník a jako zapisovatel. I při svém vysokém věku je, dle svých možností, stále aktivní ve prospěch hornických tradic.

Čestný odznak Ministerstva hospodářstva Slovenské republiky Za zachování tradic

Jiří Anděl - HHS Stříbro

Zbyněk Jakš - SSH Most

Prof. Ing. Vojtěch Dirner, CSc. VŠB-TU, HGF

Ing. Zdeněk Dombrovský, CSc. - KPHM Ostrava

Lux ex tenebris (Světlo v temnotách) - Nadace G. Agricoli, Region Slavkovský les

Karel Budín - KPHM Ostrava, za zpracování historických podkladů o životě horníků a jejich rodin v OKR.

Marek Przysasz - tajemník pro zahraniční vztahy SITG Polska, za rozvoj mezinárodní spolupráce a rozvoj hornických tradic.

Dále byl oceněn **Josef Gmuzdek ml.** - (hospodář KKH při obci Stonava) pamětní medailí Hornického spolku Stříbro, za udržování a rozvoj hornických tradic.

Všichni ocenění se svým způsobem zasloužili o šíření a zachování montánních tradic v ČR a jejich další šíření i mimo území ČR. V důstojném prostředí, které vytvořili pořadatelé akce, tak byla korunována práce jak jednotlivců, tak spolků za uplynulý rok činnosti.

Výsledky udělování hornických ocenění v r. 2015 svědčí o tom, že se naši členové významně angažují v hornickém dění nejen v ČR, ale i v zahraničí, což je ke cti nejen jim, ale i zvyšuje prestiž Klubu přátel hornického muzea v Ostravě.

Karel Budín, jednatel KPHMO

Jiří Vaněk, předseda redakční rady HZ

TŘICÁTÉ VÝROČÍ HORNICKÉ STEZKY NA LANDEKU

V letošním roce (2015) je oslavováno významné 70. výročí osvobození města Ostravy Sovětskou armádou. Na počest 40. výročí tohoto osvobození byla 30. 4. 1985 otevřena na Landeku pro veřejnost hornická stezka (viz mapka na obr. 1) Účelem stezky bylo dokumentovat v přírodě a současně zpřístupnit veřejnosti hmotné doklady o počátcích nejstarší hornické činnosti v OKR a ukázat geologické výchozy kamenouhelných slojí a nejstarších vrstev karbonských hornin. V této souvislosti je vhodné vzpomenout na organizace a jednotlivce, jež se na budování stezky podíleli.

Původcem myšlenky byl Ing. Ladislav Hep, CSc., vedoucí projektant Báňských projektů v Ostravě a předseda Krajské odborné skupiny České vědecko-technické společnosti (ČVTS) pro dějiny průmyslu a technické muzejnictví. Počátkem 80. let přicházely podněty četných zájemců o hornickou historii OKR a vzrůstala snaha vybudovat hornické muzeum na Dole Eduard Urx (dnes Anselm). Na podporu myšlenky stezky vycházel v Ostravském večerníku v r. 1985, z iniciativy L. Hepa, desetidílný seriál odborných článků pod názvem Landek známý i neznámý, napsaný známými odborníky¹.

Vyprojektování a vlastní stavba stezky byla provedena členy závodní pobočky České vědeckotechnické společnosti (ČVTS) z tehdejšího dolu Vítězný únor (pozdější důl Odra), jehož organizační součástí Důl Eduard Urx byl. Představitelem a garantem záměru byl Ing. Miroslav Pospíšil předseda pobočky. Realizací akce byl pověřen Ing. Jaroslav Klát, tajemník pobočky, jenž vypracoval projekt na stavbu stezky² a vedl celou akci. Na návrhu stezky se odbornou pomocí podílely: Krajské středisko památkové péče v Ostravě, Klub českých turistů, ústředí v Praze, Krajská odborná skupina ČSVTS pro dějiny průmyslu a technické muzejnictví, Národní výbor Ostravy, odbor kultury, Pedagogická fakulta v Ostravě a Báňské projekty v Ostravě. Řešení stezky se řídilo celostátními zásadami, platných pro naučné stezky³. Projekt vycházel z výsledků výzkumu pracovníků odboru důlního měřictví a geologie Dolu Vítězný únor, kteří určili na základě studia starých důlních map a dokumentů lokality starých štol a jam od počátků dolování na Landeku (r. 1782)⁴.

Vedoucím stavebních prací na stezce byl důlní měřič Ing. Jaroslav Capík, který v terénu měřicky vytyčil staré jámy a štol a řídil stabilizaci tabulek důlních děl a informačních tabulí v terénu. Betonáž při stabilizaci tabulek prováděl Vladimír Gadorek, vedoucí stavebního dvora. Vstupní a výstupní tabule vyrobil Jaroslav Poledník, vedoucí stolárny. Studenti Pedagogické fakulty v Ostravě pod vedením profesora Dr. Miroslava Havlanta, CSc., provedli v pásmu podél stezky vyčištění pozemků a vysekání náletových dřevin. Členové Klubu turistů provedli značení stezky dle republikového způsobu značkování.

Hornická stezka vedla kolem ústí zaniklých důlních štol a jam Starých hlúčinských dolů, Nových hlúčinských dolů, Dolu Ferdinandovo štěstí na Petřkovickém katastrálním území

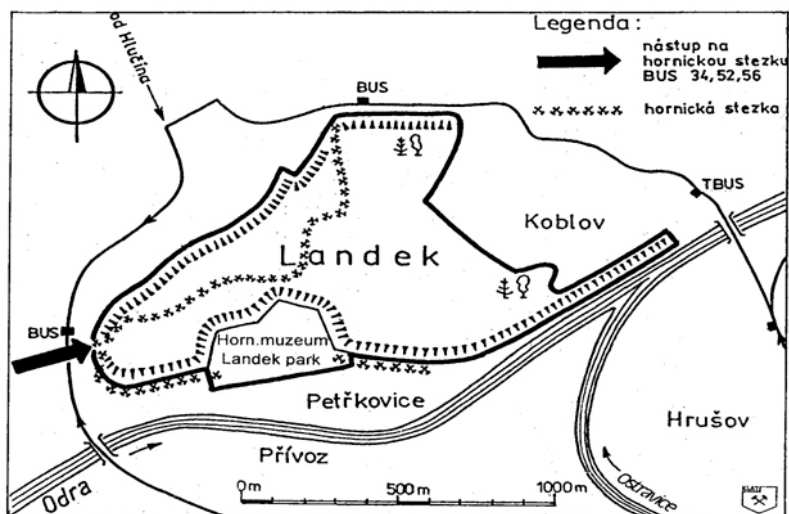
a Šilheřovických dolů na Koblavském katastrálním území. Přibližovala se k ústím starých důlních děl, označených tabulkami a ukazovala jedinečné výchozy skalních karbonských hornin a uhelných slojí na povrch.

Souběžně s hornickou stezkou probíhala na hřebenní části návrší Landeku přírodovědná naučná stezka, která byla otevřena pro veřejnost v roce 1976⁵ a do určité míry sledovala trasu zeleně značené turistické cesty. Přírodovědná stezka měla zastavení u míst významných historicky, přírodovědně nebo krajinotvorně. Na těchto místech byly umístěny informační tabule. Po oddělení od hornické stezky trasa přírodovědné stezky pokračovala k místům, kde bývalo slovanské hradisko a později středověký hrad Landek⁶.

Objekt hornické stezky byl z počátku ve vlastnictví pobočky ČVTS s předpokladem převodu na hornické muzeum po jeho založení. Po zániku pobočky počátkem 90. let zdědilo stezku Hornické muzeum, budované od r. 1987. Žel stezka byla ponechána po nějakou dobu svému osudu bez údržby. Okolí stezek zasáhl bujný vzrůst náletových dřevin. Rovněž přibývala činnost vandalů. Obě stezky začaly pustnout a zanikat. Ale posléze byly na hornické stezce přibližně v pětiletých údobích doplňovány a opravovány informační tabule a instalován nový mobiliář. Bohužel z přírodovědné stezky, která byla nekonstruována na počátku 90. let, zůstala do dnešního dne zachována pouze jedna informační tabule u Koblava.

Poslední a největší rekonstrukce a revitalizace hornické stezky začala 1. června 2011. Akci zajišťoval Klub přátel hornického muzea. U trasy vyrostla nová odpočívadla a informační tabule. Stezka měla 14 zastavení s 26 informačními tabulemi. Řešena byla jako cyklostezka. Vybudována byla díky grantům EU, Ministerstva životního prostředí ČR, Nadace OKD, Nadace Landek, a pomocí Sdružení Dolní oblasti Vítkovic a dalších partnerů. Rekonstrukce s využitím velké mechanizace trvala pět měsíců. Rekonstruovaná, pět kilometrů dlouhá, naučná stezka a cyklostezka byla otevřena 8. listopadu 2011 pro veřejnost. Bohužel v srpnu 2013 na cyklostezku mezi Landek Parkem a koblavským mostem spadly kamenné balvany z bočního svahu. Pro hrozící nebezpečí dalších sesuvů byla stezka v uvedeném úseku uzavřena. Oprava a zabezpečení stezky trvalo značně dlouho pro různé obtíže úředního a stavebního rázu. Až 28. srpna 2014 byla znovu otevřena pro veřejnost.

Na závěr se konstatuje, že hornická stezka na Landeku byla vybudována v OKR jako první dílo tohoto druhu. Na zdaru této akce lze spatřovat vzrůst zájmu široké veřejnosti o dlouhodobou historii dolování na Landeku a na Ostravsku, který se projevil mimo jiné založením Klubu přátel hornického muzea v r. 1988, s početným členstvem.

Obr. 1: Mapka hornické stezky na Landeku v Petřkovicích a Koblově. J. Klát 1985, později upraveno

Literatura

- [1] Odborní autoři. Landek známý i neznámý. Ostravský večerník, r. 1985. Seriál, články č. 50, 55, 60, 65, 69, 74, 79, 86, 89, 92.
- [2] KLÁT, J. et al. Projekt hornické stezky na Landeku. Rukopis. Závodní pobočka ČVTS Dolu Vítězný únor. Ostrava 1985.
- [3] ZÁSADY Ministerstva kultury ČR čj. 19306/81-VI/2 a Českého ústředního výboru Čsl. Svazu tělesné výchovy čj. B4-Tu/81 pro zřizování, značení, provoz a údržbu stezek. Praha 1981.
- [4] KLÁT, J., GROSSMANN, J. Zpráva o výsledku průzkumu starých důlních jam. Studie Ostrava 1974. Archiv OKD, fond Důl Vítězný únor.
- [5] HEP, L., OLŠANSKÁ E. Minulost Ostravy, naučná stezka Landek. Aktuality-zajímavosti-postřehy. Krajská rada ČVTS Ostrava 1976.
- [6] KLÁT, J. Otevření hornické stezky na Landeku v Ostravě. Studie z dějin hornictví č. 19, NTM Praha 1987, s. 288-301.

Jaroslav Klát

HISTORIE VÝVOJE V OBLASTI HYDRAULIKY A VÝZTUŽOVÁNÍ V OSTROJI OPAVA v období 1970-1990

Vývoj uvedené oblasti byl realizován v n. p. Ostroj Opava za podpory technického rozvoje OKR a přispění důlních podniků, ve kterých byl provoz prototypů uvedených zařízení realizován.

Úvod

Do roku 1965, kdy byly do OKR dovezeny první hydraulické stojky Klöckner-Ferromatic, byl vývoj v oblasti hydrauliky zaměřen na použití hydraulických olejů, protože hydraulické prvky nebyly s jinou kapalinou schopny pracovat. Byly tak vyvíjeny na bázi olejové hydrauliky hydraulické stojky DSH 1, výztuž DVP 14, DVP 2 a DVP 3, které našly široké uplatnění. Ve stojkách Klöckner-Ferromatic byla poprvé použita pracovní kapalina – vodní emulze (3 % oleje ve vodě), stojky pracovaly s otevřeným obvodem a došlo k podstatnému zvýšení bezpečnosti v dole použitím nehořlavé pracovní kapaliny. Hydraulický obvod pro ovládání stоек byl napájen hydraulickým agregátem firmy Hauhinco. Proto byl vývoj v n. p. Ostroj v následujících letech zaměřen na vývoj hydrauliky, hydraulických individuálních stоек a mechanizovaných výztuží, jejichž pracovní kapalinou je nehořlavá vodní emulze s koncentrací (3-7 %) emulgačního oleje ve vodě. Tento trend je v této oblasti zachován dodnes.

1 Hydraulika

V roce 1968 byl dokončen vývoj hydraulického agregátu HA 30/160, který byl poprvé ověřen v porubu s našimi hydraulickými stojkami SHZ na Dole ČSA závod 03 Jindřich. Agregát dodával 30 l/min při tlaku 16 MPa. Při dosažení max. nastaveného tlaku se dodávka kapaliny přerušila vypínacím ventilem. Nádrž agregátu měla objem 500 litrů.

V roce 1972 byl dokončen vývoj hydraulického agregátu HA 60/200, který byl zkoušen společně s výztuží DVP 6A na Dole Antonín Zápotocký (dnes Lazy). Agregát dodával 60 l/min kapaliny s maximálním tlakem 20 MPa, v dalších letech pak 32 MPa. Agregát měl vypínací ventil, který zkratoval dodávku kapaliny do nádrže při dosažení max. tlaku. Nádrž měla objem 700 l a byla vybavena směšovačem emulze.

V roce 1974 došlo k nesmyslnému rozhodnutí vedení Ostroje a OKR. Výroba hydraulických agregátů byla převedena do n. p. Sigma Hranice, který je pak ve velkém exportoval zejména do SSSR.

V roce 1972 byl vyvinut hydraulický obvod mechanizovaných výztuží pracujících s vodní emulzí. První prototypy byly nasazeny na sovětských výztužích KM 87 v porubu 73193 na Dole ČSA v Karvině a také na výztuži OMKT v porubu 4171 na Dole Doubrava. Obvod

sestával z rotačních hydraulických rozvaděčů, hydraulických zámků s plynovými pojistnými ventily a soustavou hydraulických hadic s bezzávitovým spojením. Tento hydraulický obvod se stal základním stavebním prvkem mechanizovaných výztuží vyvíjených a vyráběných v Ostroji. Hydraulický obvod pracoval s tlakem 20 MPa, později 32 MPa. V roce 1982 byl hydraulický obvod doplněn o rázový ventil pro ochranu stojek mechanizované výztuže při otřesech. Ventil byl schopen propustit při rázu až 5500 l/min kapaliny. V roce 1984 byla licence na rázový ventil prodána německé firmě Thyssen.

V roce 1985 byla kolektivu řešitelů hydraulického obvodu mechanizovaných výztuží udělena státní cena Klementa Gottwalda, v té době udělovaná za mimořádná technická řešení.

2 Individuální hydraulické stojky

V roce 1970 byla zahájena sériová výroba hydraulických individuálních stojek SHZ, pracujících na principu jako dovezené stojky firmy Klöckner-Ferromatic. Řada stojek s výškovým rozsahem od 520 do 4000 mm měla únosnost zpočátku 300 kN, roce 1980 byla únosnost do 2800 mm zvýšena na 400 kN. Stojky měly ventilový blok umožňující plenění a upínání stojky, vybavený také pojistným ventilem. Stojky pracovaly se ztracenou náplní, tj. při plenění byla kapalina ze stojky vypouštěna na počvu.

V roce 1974 byla vyvinuta individuální hydraulická stojka teleskopická SHT 70/20 určené pro nízké sloje. Měla maximální výšku 700 mm a únosnost 200 kN. Prototypy pracovaly v roce 1975 na Dolech Fučík a Zárubek. Stojka pracovala také se ztracenou náplní, její nevýhodou však byla poměrně velká hmotnost, nenašla proto široké uplatnění v nízkých porubech.

V roce 1984 byla vyvinuta nejmenší hydraulická stojka SH 50/200, určená pro extrémně nízké poruby v ostravské části OKR. Stojka měla výškový rozsah 300-470 mm, únosnost 200 kN a její prototypy pracovaly ve dvou porubech na Dole Hlubina ve slojích Olympie a Pipin. Celkem bylo vyrobeno 1200 stojek, široké uplatnění však nenašly vzhledem k rychlému ústupu od dobývání velmi nízkých slojí.

V dalších letech pokračoval vývoj v oblasti individuálních stojek následujícím směrem: Zdokonalení odolnosti stojek proti korozi, doplnění možnosti práce v otřesových slojích a zvýšení únosnosti a výškového rozsahu.

3 Mechanizované výztuže

V roce 1973 byly vyvinuty a zavedeny do výroby výztuže DVP 6 a DVP 6A. Jejich konstrukce vycházela z dřívější konstrukce výztuže DVP 3, byly však oproti ní zesíleny a doplněny novou hydraulikou. Byly určeny pro nízké sloje a jejich konstrukce byla hráňová – čtyřstojková. Prototypy byly zkoušeny úspěšně na závodě Jeremenko a také na Dole

Antonín Zápotocký. Výztuže DVP 6 a DVP 6A našly poměrně široké uplatnění, jak v OKR, tak i Východočeských dolech. Do roku 1987 vyrobil Ostroj celkem 3695 sekcí těchto výztuží.

V roce 1975 byla vyvinuta výztuž DVP 7 a od ní pak odvozeny v dalších letech výztuže DVP 7A a DVP 7B. Jsou to štítové, dvoustojkové výztuže, s velkým výškovým rozsahem od 1060 až do 3260 mm. Pro velký výškový rozsah se staly nejoblíbenějšími, i když jejich odpor byl poměrně malý a značně kolísavý s výškou. Výztuže pracovaly kromě OKR také na Slovensku a v Kladenských dolech. Do roku 1987 vyrobil Ostroj celkem 7483 sekcí výztuže řady DVP 7.

V roce 1981 byla vyvinuta výztuž DVP 9, určená pro dobývání mocných slojí v porubech s nebezpečím vzniku důlních otřesů. Výztuž měla výškový rozsah 2400 – 4500 mm, vysoký odpor 800 kN/m² a byla vybavena rázovými ventily s vysokou propustností kapaliny při otřesu. Výztuž DVP 9 byla dvoustojková, štítová, vybavená pilířovým štítkem a chráněným oknem pro přístup, případně vrtání v závalovém prostoru. U této výztuže byla poprvé použita čtyřkloubová vazba rámu se štítem (lemniskat). Prototypové porubové komplexy byly v roce 1981 ověřovány na Dolech 1. máj a Dukla. Do roku 1987 vyrobil Ostroj 393 sekcí výztuže DVP 9. V roce 1981 byla vyvinuta ve spolupráci s KD Kladno výztuž DVP 10 a její ověřovací provoz proběhl v Dolech KG Libušín a A. Uxa v Tlučné u Plzně. Výztuž DVP 10 byla dvoustojková, štítová výztuž s výškovým rozsahem 1080 – 2570 mm, nebo 1480 – 3320 mm a poměrně vysokým odporem 650 kN/m². Po úspěšném provozu v dolech v Čechách byla také provozována v OKR a od roku 1987 vyrobil Ostroj 980 sekcí této výztuže, i když se v průběhu jejího provozu v OKR objevily některé problémy v její konstrukci. Ty byly za provozu postupně odstraňovány.

V roce 1979 byl úspěšně ukončen na Dole ČSM ověřovací provoz výztuže DVP 11 a sériová výroba zahájena v roce 1980. DVP 11 byla dvoustojková, podpěrně ohrazující (štíťová) výztuž určená pro poruby v nízkých a středně mocných slojích. Měla velký výškový rozsah ale poměrně malý odpor, zvláště v nižších výškách. Maximální odpor byl 500 kN/m². Výztuží DVP 11 bylo možno nahradit v nízkých slojích dosud používané výztuže DVP 6 a DVP 6A. Touto výztuží byla ukončena řada štítových výztuží DVP (DVP 11, DVP 7A, DVP 7B, DVP 10 a DVP 9), kterými bylo možné překrýt výškový rozsah od 560 do 4500 mm, respektive od 500 mm. Do roku 1987 bylo v Ostroji vyrobeno 1480 sekcí výztuže DVP 11.

V roce 1981 vedly snahy o řešení vhodné výztuže určené pro práci v porubech se zakládáním vyrubaného prostoru k vývoji hráňové čtyřstojkové výztuže s typovým označením DVP 8A. Při ověřovacím provozu na Dole 1. máj v Karviné se však projevila jako závažný nedostatek malá únosnost závalové stropnice, na které bylo zavěšeno základkové potrubí. Ukázalo se také, že bez závalového štítu je výztuž málo stabilní a do pracovního prostoru vniká hornina ze závalu. DVP 8A měly výškový rozsah 2000 – 3850 mm a odpor až 850 kN/m². Tato výztuž nebyla dále sériově vyráběna a bylo vyrobeno jen 100 ks

prototypových sekcí, které pak byly provozovány na Dole 1. máj v porubech vedených na zával.

V roce 1983 byla vyvinuta výztuž MV 1, která nahradila neúspěšnou DVP 8A v porubech se základkou. Byla to čtyřstojková hráňová výztuž se stabilizačním závalovým štítem, ve kterém bylo okno pro kontrolu závalového prostoru. Do závalu zasahovala stropnice, na které bylo zavěšeno základkové potrubí. Závalová stropnice měla velkou únosnost. Ověřovací provoz na Dole 1. máj byl úspěšný, ale protože základkové zařízení mělo řadu poruch, byla výztuž dále provozována jen na zával. Výztuž MV 1 měla výškový rozsah 1800 – 3000 mm, vysoký odpor od 650 do 900 kN/m² a byla vybavena rázovými ventily pro práci ve slojích náchylných k horským otřesům.

V letech 1984-85 byla řada výztuží doplněna o výztuž MV 1A s výškovým rozsahem 1500 – 2800 mm a následně MV 1B s rozsahem 1830 – 3700 mm při zachování vysokého odporu 900 kN/m² při práci pouze na zával, kde výztuž prokázala své přednosti stabilní a bezpečné výztuže. Do roku 1987 bylo vyrobeno 853 sekcí řady MV 1 a byla provozována na zával.

V roce 1987 byla vyvinuta MV 2, která měla v nízkých slojích nahradit dosud používanou DVP 11, která měla velkou hmotnost. Byla to podpěrně ohrazující (štíťová) výztuž se dvěma hydraulickými stojkami, výškovým rozsahem 550 – 1650 mm a odporem 540 kN/m². Byla určena pro poruby v nízkých slojích, zejména OKR. Ověřovací provoz se uskutečnil v porubu 260210 na Dole ČSM, závod jih. V porubu těžil sovětský kombajn 1K101 s dopravníkem TH601.

*Obr. 1: Kolekce dnes již neexistujících sekcí mechanizovaných výztuží Ostrov v Landekparku.
Foto: L. Bardoň*

V roce 1988 byla snaha o vývoj výztuže pro strmé sloje (zkoušena už DVP-Z) korunována vývojem řady MV 4, která byla zkoušena na Dole Fučík 5 – Žofie a našla široké uplatnění v OKR. Později ve spolupráci s kombajnem KSV 6A, který byl sestaven ze zbytků nalezených v OKR, pracovala úspěšně ve Španělsku, revír Oviedo. Výztuž MV 4 měla zvláštní konstrukci – hráňovou, dvoustojkovou, s pevnou vazbou mezi sekcemi. Byla vybavena štítem, který umožňoval sypat základku za výztuž a tím byl usnadněn pohyb sekcí k pilíři při negativním postavení porubu.

Po roce 1990 zakoupil Ostroj licenci od firmy Mecco (Anglie) a byly s použitím hydraulických prvků používaných u dříve vyvíjených výztuží uvedeny do výroby úspěšné řady výztuží MEOS a následně VDOS. Ukončeno v Opavě dne 1.11.2012.

Arnošt Ševčík

bývalý konstruktér n. p. Ostroj

VE SVĚTLÍKU Č. 2 JAKLOVECKÉ DĚDIČNÉ ŠTOLY BYLA VĚTRNÍ PEC

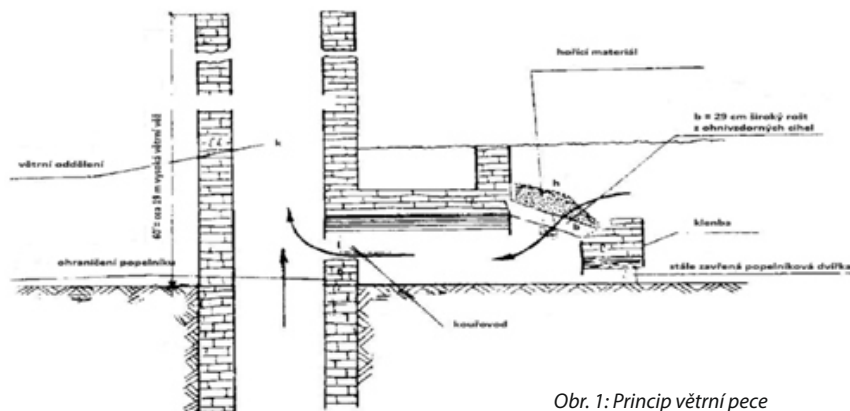
O tom, že se v dolech na Ostravsku v letech 1849 až 1889 používaly větrní pece, ví dnes jenom malá část širší hornické veřejnosti. Otevřeným ohněm, který ohříval výdušné větry, se vytvářel intenzivnější přirozený tah v jámě nebo štole. Jediné zobrazení větrní pece jsem našel v první monografii OKR, která vyšla v Moravské Ostravě v dubnu 1864. Byla dílem vedoucích techniků pod vedením Ing. Jičínského a nesla název Moravsko-Slezský kamenouhelný revír při Moravské Ostravě.

Na str. 83 výše uvedené monografie je znázorněn princip větrní pece používaný v jámách. Protože neznáme přesné rozměry Jaklovecké dědičné štoly, ani umístění pece ve světlíku č. 2, přinášíme tuto analogii.

Základem funkce větrní pece byl rošt (b), na kterém hořelo uhlí. Rošt byl tvořen ohnivzdornými cihlami s rozměry 29 x 16 x 8 cm. Mezi jednotlivými cihlami byla mezera 2,6 cm. Cihly ležely na napnutých železných páscích, které byly napjaty s úklonem, aby popel mohl propadávat mezerami do popelníku. Předpokládáme, že pec mohla být zapálena okolo roku 1831 a mohla být funkční až 30 let.

Poslední větrní pec byla zrušena na jámě Eliška ve Slezské Ostravě (dnes pod tabulovou haldou přilehající k haldě Ema) roce 1889. O tom, že se větrní pec používala i pro větrání Jaklovecké dědičné štoly se odborná literatura nezmiňuje. Počátkem padesátých let minulého století si již jen několik penzistů vzpomnělo na původ názvu uličky „U pecí“, která připomínala počátky slezskoostravského dolování. Do hornické kolonie Jaklovec přišel v té době Ing. A. Holář, významný báňský odborník, který hledal historické souvislosti názvu

Zařízení z roku 1864 podle Ing. Jičínského

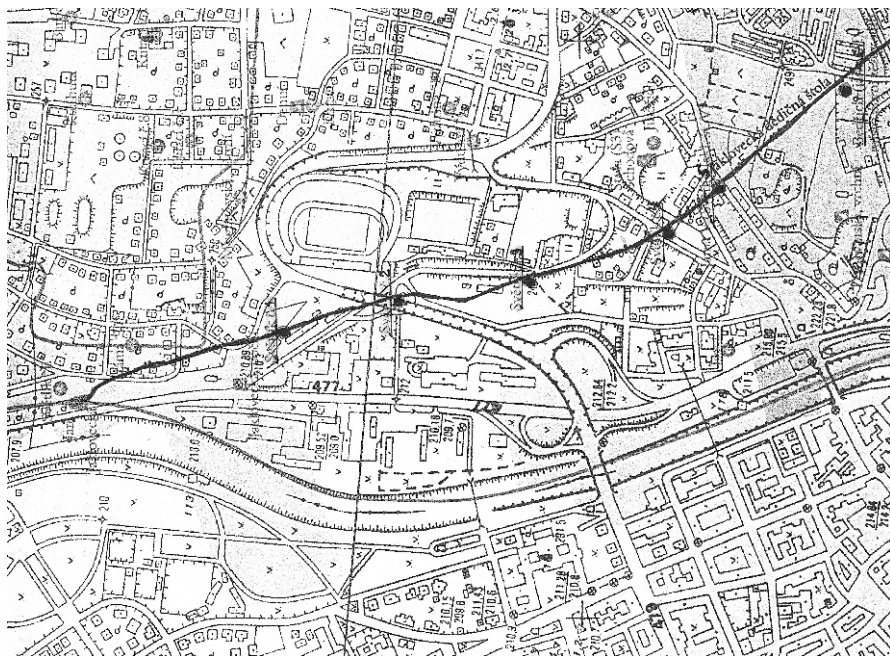
Obr. 1: Princip větrné pece

a objevil jeho původ. Na toto téma publikoval v roce 1953 článek „U peci“, ve čtvrtletníku „Radostná země“, který vycházel v letech 1951 až 1962 a byl vydáván Slezským studijním ústavem v Opavě.

Podle mne to byl 16,3 m hluboký světlík č. 2 Jaklovecké dědičné štolý, vyzděný kamenem. Byl vyražen na jejím pravém boku (ve směru ražení) v profilu 1x1 vídeňský sáh (vídeňský sáh 1° = cca 1,89 m). Penzisti si vzpomínali, že se na dno světlíku sestupovalo po pěti žebřících. Po celý den, sedm dní v týdnu, zde bylo pro podporu větrání nejdříve havíři s chalupníky a později, po dostavění kolonie, jedním ze zdejších obyvatel udržováno otevřené ohniště, podporující větrání této dědičné štolý. Ta byla v tomto úseku ražena v roce 1830. Celá pak byla vyražena v letech 1829 – 1840, na délku 3160 m). Uvedený první úsek byl nejprve ražen společným nákladem hraběte Josefa Františka Wilczka a Rudolfa kardinála Habsburského (1788 - 1831), zakladatele Rudolfovy huti, předchůdkyně Vítkovických železáren.

Když jsem se po letech vrátil k mapové dokumentaci a měřil vzdálenost od ústí štolý ke světlíku č. 2, kterou Ing. Holář odhadl na zhruba 600 m, změřil jsem 569 m. To představuje 300°. Stančení světlíku nebylo náhodné. Byl ve vzdálenosti 300 vídeňských sáhů od ústí štolý, světlík č. 1 pak ve vzdálenosti 200 vídeňských sáhů od jejího ústí (viz obrázek). Ze světlíku č. 2, kolmo na Jakloveckou štolu, byla také ražena průzkumná chodba, která hledala karbon a uhelné sloje pod dnešním stadionem Baníku.

Údajně při obsluze větrné pece ve světlíku č. 2 došlo i k smrtelnému úrazu. Havíř, který obsluhoval pec, nechtěl jít 570 m štolou až k ústí k dnešní Bohumínské ulici a lezl po žebřících přímo nahoru ke kolonii. Nadýchal se zplodin hoření, ztratil vědomí, spadl a zabil se.

Obr. 2: Průběh Jaklovecké štoly mezi ústím a světlíkem č. 6.

Doba činnosti větrné pece není přesně známa. Jaklovecká dědičná štola sloužila jako větrné patro při dobývání ještě v polovině 60. let 19. století, kdy vznikla monografie „Moravsko-Slezský kamenouhelný revír u Moravské Ostravy“ (duben 1864). Ing. Holář tvrdí, že byla zazděna po povodni v roce 1880. Světlík č. 2 byl zabetonován okolo roku 1980 při stavbě estakády Mostu Pionýrů. Jeho pozice byla v těsné blízkosti jednoho z pilířů této estakády. Odvětrávací komínek v jeho blízkosti nám světlík č. 2 s větrní pecí dodnes připomíná.

Zpracováno podle článku „U Peci“ Ing. Holáně, mapových podkladů ODMG Dolu Petr Bezruč a vlastních pozorování.

Karel Slíva

OSLAVY SVÁTKU SVATÉHO PROKOPA 3.7.2015

S velkou pompou jsme obnovili před několika léty oslavy našeho patrona horníků svatého Prokopa. Letošní oslavy byly přesunuty do kostela sv. Václava v Ostravě. Jak je vidět z účasti na letošních oslavách na tomto svátku spíše záleží Klubům a spolkům z Karviné, Stonavy, Horní Suché a Spolku Prokop Ostrava, než členům KPHMO. Jak jinak si lze vysvětlit, že za náš Klub v uniformě přijdou slovy DVA členové a jeden bez uniformy, z více než dvousetčlenné organizace. Zato z ostatních 4-8 zástupců.

Kladu otázku: Co chceme v našem Klubu dělat? Když se nechceme zapojovat do společenských akcí organizovaných Klubem s ostatními organizacemi. Veškerá snaha organizátorů pak přichází vniveč. Uvědomují si vůbec naši členové, že Ti, kteří to zajišťují, tomu věnují svůj čas, nemalé finanční prostředky (doprava) pro zajištění - prapor, stuhy a další, a to již nemluvě o nákladech biskupství, která tradičně účastníky pohostí, provede prohlídky v sakrálních stavbách, které jsou ozdobou našeho regionu. Musíme zvážit, jak dál v naší činnosti, zda jen nějaké přednášky a hlavně hornická svačina nebo také nějaká aktivita z řad členů. Je smutné psát takové články, když člověk přijde do ostatních spolků a vidí návštěvnost, o jaké se nám jen může zdát. Snad se najde forma diskuze po uvedení článku v Hornickém zpravodaji jak v našem Klubu pokračovat.

Společným znakem naší letošní sezony je nezáměrná pasivita.

Karel Budín
jednatel KPHMO

Obr. 1: Průvod před kostelem sv. Václava

KLUBOVÝ ZÁJEZD KARVINSKÉ POBOČKY KPHM

Jak se již stalo tradicí, členové karvinské pobočky Klubu přátel Hornického muzea v Ostravě i v roce 2015 obohatili pravidelné měsíční přednášky tematickým zájezdem.

V sobotu 7. června ráno se v zájezdovém autobusu pohodlně usadila početná skupina zájemců z havířovské pobočky i několik rodinných příslušníků.

Tentokrát se našim prvním cílem stala „Kopalnia soli Bochnia“ nedaleko Krakova. Po tříhodinové cestě jsme, rozdělení na dvě skupiny, sfárali jámou CAMPI 223 m hluboko, originální dvouetážovou klec do chladného podzemí solného dolu. První nečekanou atrakcí byla tříkilometrová jízda důlním vláčkem s netradiční formou posezu ve vagoncích, na úzkých sedadlech obkročmo jeden za druhým. Lze dodat, že se nejednalo o žádnou klidnou jízdu, vláček po překopu doslova uháněl. Pak začala vlastní prohlídka. Cela trasa je vlastně multimediální a průvodce cestou popisuje historii dobývání soli v tomto dole, od jeho vzniku v roce 1248 až do ukončení těžby v 80. letech minulého století. Cestou zpět k jámě procházíme historická období, z živých obrazů k nám promlouvají postupně bývalí majitelé, k nerozeznání od skutečnosti je řešena stáj důlních koníků. Po odbočení z překopu se naleznete na dosah od horníků dobývajících sůl ve „stojáku“ s příslušným zvukovým doprovodem padající vykopané horniny. Cestou sledujeme postupné zdokonalování důlní techniky od středověku po dnešek. Před ukončením prohlídky jsme navštívili podzemní kostel v solné komoře, ve kterém se dodnes konají církevní obřady. Raritou je, že dle informace průvodce je to jediný kostel na světě, kterým projíždí vlak, za poslední řadou lavic vedly koleje důlního vláčku.

Vláček v kostele

Poslední pouť podzemím vedla svážnou na nižší patro do velké solné komory, kde se nacházely mimo jiné restaurace a společenský sál. Po vyfárání jsme obdivovali historický těžní stroj a nakoupili suvenýry.

Po téměř čtyřhodinové exkurzi v areálu solného dolu jsme se přesunuli do nedalekého Krakova, bývalého královského města. Volnou prohlídku využili někteří k návštěvě atraktivních památek bývalého královského města, k občerstvení i odpočinku ve stínu parku. V sedmácti hodin vyrazil autobus zpět k domovu. Celodenní slunečné počasí pak rovněž přispělo k dobré náladě a k dobrému dojmu z prožitého dne.

Ing. Stanislav Kuba
předseda pobočky

KRONIKA KLUBU PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA POBOČKA HAVÍŘOV

Pravidelné posezení kamarádů u piva přináší spoustu slov a slovo dělá muže a slova u piva se mění v činy. Tak je to zachyceno obrazem i slovem v naší „Kronice“. Je tomu skoro deset let.

S prvním nápadem vytvořit tento dokument přišel, tak jak to má být, náš kapitán – totiž předseda Honza Vincenec. Poslušně jeho moudrých rad a přání jsme začali skládat první stránky a díly. Všechny „skutky hornických patriotů“ byly dokumentovány a ukládány v archivu – zápisech, zprávách a v novinových článcích i na fotografiích. Já (Milan Šlachta) jsem fotografoval každé dění v klubu i u piva a pořizoval obrazovou dokumentaci našich činů. Když jsme tyto „materiály“ dali dohromady, vznikla naše „Kronika přátel Hornického muzea“ havířovské pobočky.

Marie Szottková – naše Majka, graficky upravovala a třídila všechny dokumenty a přidala malou či větší kresbičku.

Generálský dohled a rady „co tam má ještě být“ měl Zdeněk Dombrovský, který usměrňoval celou naši činnost.

Popis všech dokumentačních fotografií přidal Jozef Lang. Vybral a přidal na závěr každého období dokument, co se v tomto čase událo v našem městě i společnosti, aby všechno naše počínání bylo autentické a náš dokument byl částí dokumentu města, kraje i doby.

Drsným a hrubým zásahem do života celého regionu v duchu nového boha – peněz, bylo rušení historické činnosti a práce celých generací horníků. Pro vlastní zisky, se daří rychle zničit tento kraj. Mizí šachty, mění se celý region.

Bezohledným činem bylo rozhodnutí rychle uzavřít náš Důl Dukla, kde bylo ještě pár měsíců před likvidací otevřeno nové patro uhelných zásob. Zásadou bylo „Nač se s tím párat, po nás potopa“.

Nám zůstala jenom rozepsaná Kronika Dolu Dukla, kterou jsme zachránili a kterou Jarda Čihař, (tento historický dokument) dokončil. Podařilo se nám zachránit pár fotografií, nářadí, havířských „artefaktů“, shromáždit je a umístit v našem „Hornickém muzeu“.

Naši snahou bylo a stále ještě je zachytit to, čím celý náš region celá léta žil a jak žiji a čím se zabývají zbytky hornických patriotů. Vzpomínkami, kterých je ještě stále mnoho a které nám nikdo z našich šedivých hlav „nevymyl“. Také se snažíme zachovat i pro ostatní bývalé horníky a jejich potomky aspoň tu malou vzpomínku na „naši dobu“.

Velmi vstřícně naši práci ocenil současný primátor Města Havířov Daniel Pawlas, což nás velmi povzbudilo.

První čtyři svazky Kroniky, ročníky 2006-2014 jsou uloženy v naší Stálé hornické expozici ve Společenském domě v Havířově. Je zkopírována a v elektronické formě uveřejněna na stránkách Hornického klubu www.hornicky-klub.info kroniky- pobočka Havířov.

Do budoucna bychom si všichni v naší havířovské pobočce přáli, abychom se rozrostli o další, hlavně mladší členy. Budte nám srdečně vítáni!

Zdař Bůh!

Milan Šlachta

Obr. 1: Bylo nás pět (zleva: Milan Šlachta, Jan Vincenc, Jozef Lang, Marie Szottková, Zdeněk Dombrovský)

Obr. 2: Tak vypadá Kronika havířovské pobočky KPHM

VYŠLA PUBLIKACE „PRVNÍ PETŘVALDŠTÍ HORNÍCI“

U příležitosti 710 let města Petřvald (městem je od roku 1955) a slavnostního otevření jeho nové radnice (4. září 2015) vydalo město Petřvald publikaci s názvem „První petřvaldští horníci“. Zpracoval ji Otakar Kochan, uznávaný hornický historik z Petřvaldu a dlouholetý člen našeho Klubu přátel hornického muzea v Ostravě. Obsahuje soubor základních údajů o počátcích hornictví v této lokalitě a s ním spojeného rozvoje od roku 1838, který lze považovat za počátek dobývání uhlí v petřvaldské dílčí pánvi až po ukončení těžby na posledním Dole Julius Fučík v roce 1998.

Útlá, ale obsahově hutná publikace, ve které je text doplněn řadou pečlivě vybraných a zpracovaných barevných obrázků uvádí nejen údaje o hornictví, včetně unikátní Martinské štoly o délce 2713 m, ale také o souvisejících oborech. K nim patří například hasičský sbor (1855), využívaný i pro potřeby nově vznikajících dolů (německy Grubenfeuerwehr). Zajímavý je i přepis Zakládací listiny kostela sv. Jindřicha ze srpna 1836, který je s Petřvaldem výsostně spojený.

Pokud budete mít možnost, přečtěte si ji. Opravdu za to stojí!

Jiří Grygárek

Titulní strana přebalu publikace

OD HNĚDÉHO UHLÍ PO ČERNÉ, OD SHR PO OKR, OD DUCHOVA PO OSTRAVU

**Hlavní okruhy přednášky Ing. Jaroslava Minky,
přednesené pro KPHMO 6. října 2015 v KD Petřkovice**

Z mého života

Studium:

Proč jsem si vybral hornictví za své životní povolání?

Ve 14 letech se mladý člověk mnohdy těžce rozhoduje, čím by chtěl být. U mne zvítězily uniformy hornických učňů a návrh třídní učitelky. Přihlásil jsem se na Průmyslovou školu hornickou v Duchově a byl jsem přijat.

Studium na této Průmyslové škole a mé aktivity v Severočeském hnědouhelném revíru

Studium bylo zaměřeno na všechny činnosti, využívané v tehdejší době v SHR. Během něj jsem měl možnost absolvovat praxe a fárání na dolech Nelson VIII v Oseku, 1. máj (Barbora) v Háji u Duchova, Stalingrad (President Beneš, Mír) v Břežánkách u Mostu i u Vrtného průzkumu Chomutov. Velmi užitečná byla výměnná exkurze, vykonaná o prázdninách po 3. ročníku v tehdejší NDR. Diplomovou práci jsem zpracovával na Dole Kohinoor II v Mariánských Radčicích. Úspěšně jsem ji obhájil a maturoval s vyznamenáním.

Studium na Hornické fakultě VŠB v Ostravě a aktivity v Ostravsko-karvinském revíru

Vysokoškolské studium bylo pro mne, průmyslováka, náročné zejména v prvních dvou ročnících. Jakmile začaly přicházet odborné předměty, rychle se mi zlepšoval studijní prospěch. Jako specializaci jsem si vybral Ekonomiku a organizaci v hornictví. Přidělené téma diplomové práce jsem zpracovával na Dole Československé armády v Karvině a její úspěšnou obhajobou a státní závěrečnou zkouškou jsem vysokoškolské studium v roce 1964 ukončil.

Moje praxe a přivýdělek během studia: Doly Hlubina, Zárubek, Jan Maria v Ostravě, Prezident Gottwald v Horní Suché, Hedvika a Pokrok v Petřvaldě. Mimo šachty brigáda u bílých zedníků ve VŽKG v Ostravě-Kunčicích.

Činnost po ukončení vysokoškolského studia

Po ukončení vysoké školy jsem v srpnu 1964 nastoupil na Důl Československé armády v Karvině. Jednalo se o velkodůl, který se skládal z devíti závodů, z toho čtyři důlní a měl 7200 zaměstnanců. V počátcích své činnosti na tomto dole jsem se podílel na přípravě

podkladů pro studii rozfáravky 10. patra. Půl roku jsem působil na Báňských projektech v Ostravě a druhý půlrok na mateřském závodě. Následovalo střídání ekonomických funkcí (v jednom období ekonom přípravy výroby podniku) a funkcí provozních až do roku 1995. Pak jsem byl ještě samostatným referentem právního oddělení, kde jsem převáděl renty na počítač. Jednalo se o cca 1000 zaměstnanců Dolu ČSA.

Dobrovolným záchranářem jsem se stal na Obvodní báňské záchranné stanici v Orlové-Lazích v roce 1966. Své působení jsem zde ukončil v roce 1988 a dále jsem zůstal jen u „odvětrávaček“ na mateřském závodě. Zúčastnil jsem se likvidace nehod na dolech Staříč, Doubrava, 1. máj, 9. květen, Žofie a samozřejmě na Dole ČSA.

Po odchodu do důchodu jsem se stal členem Klubu přátel hornického muzea v Ostravě (17.11.1996). Brzy jsem se stal členem výboru, kde jsem založil Kroniku Klubu, která má v současné době více než 910 stran. V roce 2002 jsem vstoupil do Klubu českých turistů v Petřvaldě, kde aktivně působím dodnes.

Charakteristika revířů a dolů, ve kterých jsem aktivně působil

Není účelem publikovaných okruhů přednášky uvádět údaje, které již byly předneseny živě, ani ty, které jsou v dostupné literatuře. Proto v dalším doporučuji čtenářům alespoň prolistovat následující tituly:

Uhelné hornictví v ČSSR. Profil, Ostrava, 1985.

Uhelné hornictví v Ostravsko-karvinském revíru. Ostrava, ANAGRAM, 2003.

Mertlík, M.: Hlubinné dobývání mocných, ploše uložených slojí.

Makarius, R., Faster, P.: Memento důlních nehod v českém hornictví. Praha-Ostrava, 2008.

Brychta, R.: Šachty splněných nadějí. Severočeské krajské nakladatelství, 1962.

Zicha, Zd.: Fotografie a pohlednice hnědouhelných hlubinných dolů.

Ing. Jaroslav Minka

Obr. 1: Důl Mír v Břežánkách v 60. letech minulého století

Obr. 2: Důl Československé armády v Karviné

Pamětní list

1919

SPŠ Duchcov

2004

Kdo se chce stát vzdělaným, musí si nad zlato a stříbro vážit knih. A právem. Knihy jej totiž mohou přivést k cíli jeho tužby, nikoli zlato a stříbro.
J. A. Komenský

Obr. 3: Pamětní list SPŠH Duchcov

DOKONČENÍ TŘÍ VELKÝCH DOPRAVNÍCH STAVEB

Mezi 8. srpnem 2015 a 1. červnem 2016 budou dokončeny 3 velké dopravní stavby, které zjednoduší a urychlí mezinárodní obchod.

Jsou to tyto stavby:

- 1) rekonstrukce Suezského průplavu - otevření 8. srpna 2015
- 2) rekonstrukce Panamského průplavu - otevření 1. dubna 2016
- 3) dokončení Gotthardského tunelu - otevření 1. června 2016

Suezský průplav

Stavbu provedly egyptské podniky pod armádním velením. Stavba probíhala od 5. srpna 2014 do 15. července 2015 a stála 9 miliard dolarů (221 miliard Kč). Nový průplav, dobudováním druhého paralelního kanálu, zkrátí plavbu z 22 na 11 hodin

Do rekonstrukce se mohlo jezdit průplavem pouze v jenom směru. Kanál má dvě části - severní a jižní a mezi nimi leží Hořké jezero, kde se lodě míjely. Denní kapacita byla 49 lodí.

Kanál měl při otevření v 19. století hloubku 10 m a šířku 44 m. V roce 2010 byl rozšířen na hloubku 24 m a šířku 225 m. Stejně parametry má i paralelní kanál. Kapacita kanálu se zvýšila na 97 lodí denně pro lodě do nosnosti až 240 000 t. Starý a nový kanál jsou propojeny ve 4 místech.

Platby za průjezd kanálem přinášely Egyptu platby ve výši 5 miliard dolarů ročně. Vláda předpokládá plné vytížení kanálu v roce 2023. Platby za průjezd by se měly ztrojnásobit na 15 miliard dolarů (platba za tonáž, která se bude zvětšovat). Kolem kanálu má vzniknout rozsáhlá průmyslová zóna, která má přinést zisk až 100 miliard dolarů, které budou tvořit třetinu HDP Egypta.

Panamský průplav

Průplav prochází rekonstrukcí za 17 miliard dolarů. 30. dubna 2015, při usazení posledních ze 16 masivních vrat, prohlásil vedoucí stavby, že bude ukončena za necelý rok. Zbývá to nejdůležitější - naplnit kanál vodou.

Modernizace začala v roce 2007 a měla být ukončena ke stému výročí zprovoznění kanálu v roce 2014. Docházelo však ke sporům s platy a navýšením ceny stavby. Spory se vedly s konsorciem firem z Belgie, Itálie, Panamy a Španělska.

Doposud mohou starým kanálem proplouvat lodě do nosnosti 75 000 t v jednom směru. V novém kanále to budou lodě do 150 000 t v obou směrech. Kapacita kanálu stoupne ze 200 000 na 600 000 t zboží za rok.

Gotthardský úpatní tunel

1. června 2016 bude slavnostně otevřen Gotthardský tunel. Jeho hlavní význam je převedení kamionové dopravy ze silnic Alp na železnici. Urychlí se i osobní doprava pod Alpami mezi Curychem a Milánem. Bude to ze 4 hod. 10 min. u EC nebo 3 hod. 40 min. u CIS na 2 hod 50 min. Plánovaná rychlost železničních souprav bude 200 - 250 km. Toto zkrácení zvýrazní ekologický význam železniční dopravy nejen před dopravou silniční a bude konkurencí i pro dopravu leteckou.

1. června 2016 to bude 17 let od zahájení výstavby. Švýcaři se nechali slyšet, že toto dílo představí jejich hodnoty. Jsou to inovace, přesnost a spolehlivost. Při otevření očekávají v následujícím víkendu až 100 000 nadšených návštěvníků na obou koncích tunelu. Bude tady jezdit kyvadlový vlak o rychlosti až 200 km/hod.

Historie výstavby a její výsledky:

- První projekty byly vypracovány před 68 lety
- Ražení trvalo 17 let
- Razicí stroje byly dlouhé 410 m
- Bylo vytěženo 28,2 miliónů tun horniny
- Ražba tunelu se dostala do hloubky až 2300 m, kde teplota hornin dosahovala 50 °C.
- Vystrojení tunelu a položení pevné železniční tratě trvalo 43 800 hodin
- Délka všech tunelů včetně energetických, únikových a větracích je 152 km
- Tunel má kapacitu 325 vlaků denně
- Vlak dojde z Curychu do Lugana u švýcarských hranic o 45 minut rychleji

V internetu vyhledal a upravil do jazyka českého

Karel Slíva

OBSAHOVÁ NÁPLŇ PŘEDNÁŠKY O VČELAŘSTVÍ,
kteřou přednese Vojtěch Bernátek pro KPHM 5. ledna 2016

Výhledy pro včely i pro člověka.

Základem všech forem života je hmota, energie a informace. Zájem člověka o včelu medonosnou trvá již od nepaměti. V minulosti vedle opylování rostlin se člověk hlavně zajímal o 6 včelích produktů: med, pyl, vosk, propolis, mateří kašička a jed. Sedmým včelím produktem je medovina. Včely v dnešní době nabývají dalšího významu. Pokud mají mladí lidé přebírat zodpovědnost za životní prostředí, musí se učit od včel. Včely dovedou veškerou energii získávat z přírody takovým způsobem, že se vzájemně s přírodou doplňují a užitek je na obou stranách. Člověk získává energii bez ohledu na přírodu, aniž si uvědomuje vznikající následky. Ty se v první řadě začínají projevovat na včelách. Zdravotní stav včel slouží jako měřítko stavu životního prostředí, které člověk vytvořil a v němž je také nucen žít. Albert Einstein to formuloval takto: „Jestliže včely zmizí s povrchu zemského, bude mít člověk maximálně čtyři roky života. Nebudou včely, nebude opylování, nebudou rostliny, nebudou zvířata, nebude člověk.“ Paralela lidského společenství s živočišnou říší je evidentní, byť si člověk samolibě myslí, že ne. Není také zanedbatelné připomenout, že louka opylovaná včelami má kvalitní porost a ten se přenesе přes maso a mléko na člověka. Máme také něco společného se včelami, i když nejsou savci. Člověk i včela mají např. paralely u trávicího traktu. Teplota včelího plodu je také 36°C jako u člověka. U včel je to sociální děloha odkud se líhnou mladé včely. Matku oplodní až 12 trubců, a tím v jednom úle jsou vlastní sestry i nevlastní sestry. Tak využívají včely potřebné různé genetické vlastnosti otců (trubců) pro přežití, aby neskončily ve slepé uličce evolučního vývoje. To bylo objeveno teprve v roce 1955. Proto náš genetik Gregor Mendel měl v roce 1853 se včelami v genetice problém. Aristoteles řekl, že celek je více než jenom násobek jeho dílů. U včel to platí v plné míře. Včely jako superorganizmus dovedou zpracovat celý tok informací z přírody. Kolik, kdy, jak, změny počasí atd., ale to dovedou jako celek, ale ne samostatná včela. Člověk už všechny takové informace může získat a zpracovat pomocí počítače.

Na počátku minulého století vědci tvrdili, že podle fyzikálních-aerodynamických zákonů čmeláci teoreticky nemohou létat, protože poměr váhy jejich těla a rozpětí křídel jim to neumožňuje. Přesto v přírodě létají a efektivně se přemísťují z květu na květ. Používají zdravý rozum a nestarají se o poznatky vědy. Zdravý rozum není pouze výsadou čmeláků. Ani včela není dobrý letec, ale dovede pracovat efektivně, tím tento nedostatek vyvažuje. Stejně jako včely a čmeláci můžeme podobného způsobu využívat i my, a také to mnozí děláme. Jsou však lidé, kteří bez ohledu na své vědomosti a schopnosti nedovedou změnit své myšlení ani chování. Znovu a znovu se rozhodují chybně. Je to proto, že neumějí používat zdravý rozum. To není vrozená vlastnost, ale tu se učíme celý život. Je třeba hledat

nová, nebo alternativní řešení, dělat věci trochu jinak. Když se o to pokoušíte, můžete se stát nečekanými tvůrci zajímavé inovace.

Najdete třeba i řešení, která do té doby nikdo nepoužil, byť jsou velice prostá. Příroda má všechno dokonale vyřešeno, ale před námi taky dobře utajeno. Tady jsou další využitelné možnosti: Bionika – Technologie budoucnosti. Přírodní vynálezy totiž nelze do techniky přepsat přes kopírák, je nutné zpracovat je do použitelné podoby. Využil jsem patentů odpozorovaných z přírody v praxi. Byl to např. krtek - razíč chodeb v půdě. Manželka vykopla krtka na zahradě a nesl jsem ho co nejdále od chalupy. Během několika vteřin zmizel v půdě. „To je horník," jsem konstatoval. Nebylo ani složité krtka mechanicky napodobit.

U včelstva na obrázku jsem využil materiálů skla a kovu bez uteplování přes zimu polystyrénem. Má to výhodu, že úl působí jako Faradayova klec a je také omezený výskyt mikrobů a hmyzu v uvedených materiálech. Také betonová ploška pod úlem zamezuje z půdy vlízáni hmyzu po trávě do úlu, a ještě nosná trubka úlu se opatří páskem lepu. Například mravenci se do úlu nedostanou a nemůžou odnášet mrtvé parazity z podložky. Máme jistotu, že skutečně nemáme kleštíka včelího v úle. Je dobře, že mravenci nám čistí přírodu kolem úlů. Může se včelařit v blízkosti mravenišť, ale v úle bez mravenců, tak se podstatně zvyšuje přínos medovice v úlech, protože mravenci přispívají k přemnožení mšic.

Včely nastartují proces zrání medu v úle a zařízení, které dokončí tento proces po vytočení medu a ušetří energii včelám, není složité. Máme dva typy medu. Květový, který má mnoho druhů, je rostlinného původu a medovicový, který je živočišného původu.

Provedl jsem zkoušku reakce včel na skleněný prostor. Zazímoval jsem včelstvo ve 3 nástavcích tak, že mezi již používané 2 dřevěné nástavky jsem umístil nový skleněný. Domníval jsem se, že budou zimovat v některém z dřevěných nástavků, ale včely skleněný neopustily ani v zimě. Tak včely rozhodly, v čem mám včelařit a dřevěné jsem spálil už před 20 lety. Recyklací materiálů se životností tisíce let ušetříme přírodu. Není to ideální jenom pro včely. Řešení mi poskytuje maximální přehled s minimálním vynaloženým úsilím.

Dělalo mi radost, když jsem si novou myšlenku nechal potvrdit úředně, ale v době, kdy patentované léky kvůli jejich nehorázné ceně jsou nedostupné všem, od toho upouštím, abych také už jako důchodce zbytečně neplatil úředníky. Např. cílem patentu bylo ušetřit a zlevnit výrobu.

V současnosti se vědci intenzivně věnují zkoumání biologie včelstev jako superorganismu. Zájem pouze o využití včelích produktů se mění, protože z hlediska základního výzkumu je včela medonosná nevyčerpatelným zdrojem pro různé realizace v oblasti techniky. Také pro základní výzkum biomedicínky a zkoumání stárnutí organismů. Možnosti upevnění zdraví včelími produkty ověřuje MUDr. Štefan Košík, CSc, primář ambulance naturální medicíny v Košicích. Mimo jiné, vyléčil nemocné rakovinou pomocí včelího pylu. U nás vyšla kniha Svět bez rakoviny, napsaná Američanem Griffinem Edwardem, využitím vitamínu B 17. Vědci v Lundu ve Švédsku se zabývají probiotiky v medu, které by mohly nahradit rezistentní antibiotika. Sericin v medu brání vzniku rakoviny tlustého střeva. Stárnutí včely můžeme srovnávat se zráním vína. Genom včely medonosné již byl kompletně přečten. Co se mění v jejich biologické i genetické stavbě při zastávání měnicích se včelích funkcí v úle, vědci zkoumají. Epigenické změny u živočichů jsou nevratné, ale včely mají výjimku. I částečné obnovení zmizelých epigenických změn vrátí dělnice k původnímu chování. Zkouškami jsem si ověřil, že je to jednoduché. Jsou to hlavně sociální aktivity včel v úle. To jen potvrzuje, že u člověka zase společenské aktivity zpomalují stárnutí mozkových buněk.

Měli bychom se všichni zamyslet nad budoucností. Mladé to nějak nezajímá a my staří už to v pohodě dožijeme, však nám nic nechybí, jen to zdraví, které si můžeme na příkladech od včel vylepšit nebo aspoň udržet. Vědci zabývající se dlouhověkostí mají plno příkladů u včel.

Motto:

Vědec nestuduje přírodu proto, že je to užitečné, ale protože mu to dělá radost. Dělá mu to radost, protože je krásná. Kdyby nebyla krásná, nebyl by důvod, abychom ji znali. Kdyby nebyl důvod, abychom ji znali, nebyl by důvod, abychom tu žili.

Vojtěch Bernátek

**POZVÁNKA NA PŘEDNÁŠKY, BESEDY A AKCE
POŘÁDANÉ V I. ČTVRTLETÍ 2016**

**Pobočka Ostrava: Kulturní dům v Petřkovicích od 15.00 hod.
(vždy 1. úterý v měsíci, od 14.30 členská schůze)**

5. ledna	Vojtěch Bernátek: Včelařství
2. února	Ing. Pavel Bartoš: Alternativní využití uhelných dolů po ukončení těžební činnosti – prezentace důlní vodní elektrárny na Dole Jeremenko
1. března	Ing. Lumír Káňa, Ing. Otakar. Kačmař, Jan Vomela: Hornictví a zdravotní pojištění

**Pobočka Havířov: Loutkový sál Kulturního střediska Petra Bezruče v
Havířově (vždy 2. pondělí v měsíci, od 16.30 hod.)**

11. 1. 2016	MUDr. Pérez Marek – Diagnostika a léčba duševních chorob.
8. 2. 2016	Kajzar Ladislav – Krojování horníci udržují tradici
14. 3. 2016	MUDr. Dlábek Milan – Domov seniorů Helios Havířov

**Pobočka Karviná: Regionální knihovna Karviná-Fryštát
(vždy poslední středu v měsíci, od 15.30)**

27. 1.	Ing. Kurial, Ing. Kuba -výťah z publikace „OKD od revoluce po současnost“ I. část.
24. 2.	Ing. Kurial, Ing. Kuba Výťah z publikace „OKD od revoluce po současnost“ II. část.
30. 3.	15 let působení firmy Shimano v průmyslové zóně Karviná Staré Město (zástupce firmy)

OSTRAVA A OKOLÍ NA PŘELOMU 19. a 20. STOLETÍ (4)

Moravská Ostrava, náměstí T. G. Masaryka

Severovýchodní strana nejstaršího hlavního náměstí v Ostravě v 19. století

Pohlednice z přelomu 19. a 20. století zachycuje severovýchodní stranu nejstaršího hlavního náměstí v Ostravě, které počátkem 19. století, s rostoucí zámožností měšťanů, začalo s přestavbou dřevěnic na domy z pevného materiálu. Většina domů s podloubím byla zvednuta na poschodí a adaptováním přízemních a sklepních prostorů byly získány provozní prostory pro obchod a řemesla. V roce 1842 byla středem náměstí proražena nová komunikace - tehdy Mostní ulice směřující k mostu přes řeku Ostravici. Důvodem byla hlavně dopravní přetíženost ulic Velká a Kostelní, které do té doby byly hlavní silnicí, procházející centrem města. Morový sloup na snímku vpravo, pocházející z roku 1702, byl v roce 1960 odstraněn a v roce 1992 se renovovaný vrátil na původní místo.

Pohled na část východní strany tohoto náměstí z 80. let 19. století. V pozadí za domy s podloubím ční věž kostela sv. Václava na Kostelním náměstí, jediné zdejší památky na středověk. Jak potvrzuje písemná zpráva o jmenování biskupského notáře Jindřicha farářem ostravským, v roce 1297 již tento kostel existoval. Archeologický průzkum kostela, zahájený v roce 1965, objevil zbytky původní stavby, pravděpodobně románské, pod dlažbou presbytáře kostela. Po velkém požáru města byla na náměstí postavena socha sv. Floriána (na snímku) vlevo od morového mariánského sloupu z roku 1702.

Část východní strany nejstaršího hlavního náměstí v Ostravě v 19. století

Naši kolektivní členové významní pomocníci v naší práci

OSTRAVA!!!

akciová společnost

zam servis

Sponzoři

Na vydávání se podílí

